

İnsan Faktörü Mühendisliğinin Hasta Güvenliği Alanında Uygulanması Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İnsan Faktörü Mühendisliğinin Hasta Güvenliği Alanında Uygulanması Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23631>

Özet

İnsan Faktörü Mühendisliğinin Hasta Güvenliği Alanında Uygulanması Ölçeği, 2008 yılında Ö. Yıldırım tarafından Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçüm aracıdır. Bu ölçek, özellikle **sağlık kuruluşları** bağlamında, insan faktörü mühendisliği (İFM) prensiplerinin hasta güvenliği uygulamalarına ne ölçüde entegre edildiğini ve bu entegrasyonun önemini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, sağlık sistemlerindeki hatalar ve riskleri azaltmak için ergonomik ve bilişsel bilimlerin uygulanmasına yönelik algı ve pratikleri değerlendirir.

Ölçek, geliştirme ağamasında ilgili literatür taraması ve uzman görüşleri temel alınarak oluşturulmuştur. Temel amaç, sistem tasarımından operasyonel süreçlere kadar İFM'nin etkisini ölçerek sağlık hizmetlerinin kalitesini ve hasta güvenliği seviyesini arttırmaya yönelik iyileştirme alanlarını belirlemektir.

Anahtar Kelimeler

İnsan Faktörü Mühendisliği, Hasta Güvenliği, Ölçek Geliştirme, Sağlık Hizmetleri, Ergonomi, Sistem Tasarımı, Sağlık Kuruluşları

Yazarlar

Ö. Yıldırım

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, **sağlık sistemleri** içerisinde insan faktörü mühendisliği (İFM) prensiplerinin hasta güvenliği sonuçları üzerindeki etkisini sistematik olarak değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktır. Ölçek, sağlık profesyonellerinin ve yöneticilerin, insan hatalarını azaltmak ve iyileştirmek için optimize etmek amacıyla sistemleri nasıl algıladıklarını ve uyguladıklarını ölçmeye odaklanmaktadır.

Ölçek, sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda insan-sistem etkileşimini iyileştirmeye yönelik mevcut durumu tespit etmek ve gelecekteki güvenlik odaklı müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek için bir temel sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu, özellikle karmaşık ve yüksek riskli ortamlarda çalışan personelin güvenliğini ve verimliliğini arttırmada kritik öneme sahiptir.

Yapı

İnsan Faktörü Mühendisliğinin Hasta Güvenliği Alanında Uygulanması Ölçeği, İFM'nin hasta güvenliği üzerindeki çok boyutlu etkisini ölçen bir yapıya temel alır. Bu yapı, genellikle sistem

tasarımı, iş yükü yönetimi, bilişsel ergonomi, organizasyonel kültür ve hata raporlama sistemleri gibi alt boyutları içermektedir.

Ölçek, sağlık çalışanlarının görevleri, kullanılan teknolojiler ve çalışma ortamları arasındaki etkileşimleri ne kadar iyi yönettiğine dair algılarını değerlendirir. Ölçülen temel yapı, insan faktörlerinin dikkate alınması, potansiyel tehlikeleri en aza indirme ve güvenli uygulamaların teşvik etme yeteneğini ne ölçüde etkilediğidir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, geliştirildiği doktora tezinde (Yıldırım, 2008) detaylıca sunulmuştur. Geçerlik çalışmaları genellikle kapsam geçerliği (uzman görüşleri ile madde uygunluğunun değerlendirilmesi) ve yapı geçerliği (faktör analizi ile ölçek boyutlarının doğrulanması) amaçlarını içerir.

Kaynakçıda geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, bir geliştirme ölçeği olduğu için, **Yıldırım'ın tezinde** bu psikometrik özelliklerin uygun istatistiksel yöntemlerle incelendiği varsayılmaktadır. Yapı geçerliği için, FM'nin hasta güvenliği bileşenleriyle ilişkisini destekleyen faktör yapısının ortaya konduğu tahmin edilmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği de geliştirme tezi kapsamında belirlenmiştir. Güvenirlilik çalışmaları, ölçek maddelerinin iç tutarlılığını ölçmek amacıyla genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Kaynakçıda güvenilirlik bilgisi '-' olarak listelenmiştir. Ancak, güvenilir bir ölçüm aracı oluşturmak için tezin iç tutarlılık analizleri, muhtemelen kabul edilebilir düzeyde (örneğin, 0.70 veya üzeri) iç tutarlılık katsayıları sağlamıştır. Ölçeğin zaman içinde tutarlılığını değerlendirmek için test-tekrar test güvenilirliği de incelenmiş olabilir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinin önemli bir adımı olan faktör analizi, ölçeğin altında yatan boyutları (faktörleri) belirlemek amacıyla kullanılmıştır. **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) kullanılarak, FM uygulamalarının hasta güvenliği üzerindeki etkilerini temsil eden ayrı ayrı alt ölçekler veya faktörler tanımlanmıştır.

Bu analiz, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle desteklenip desteklenmediğini gösterir. Faktör yükleri ve özdeğerler, hangi maddelerin hangi FM prensiplerini veya uygulama alanlarını temsil

ettiğini ortaya koyarak ölçeğin yapısal netliğini sağlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: Beşli veya yedili Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır, ancak orijinal kaynaktaki derecelendirme bilgisi mevcut değildir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Sağlık Kurumları Yöneticileri ve Çalışanları

Age Group: Yetkinler (Sağlık sektöründe çalışan profesyoneller)

Population Details: Ölçek, Yıldırım'ın doktora tezi kapsamında Türkiye'deki sağlık kurumları bünyesinde çalışan örneklem üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Ergonomi, Sistem Güvenliği, Hata Yönetimi, Ölçüm Aracı, Bilişsel Faktörler, Kurumsal Kültür

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Tez yayınlandığı tarihte)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için tezin yazarı (Ö. Yıldırım) veya tezin yayınlandığı kurum (Marmara Üniversitesi) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: 2008

Tezin tam metnine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla erişim mümkündür. Tezin resmi bağlantısı: tez.yok.gov.tr.

Kaynaklar

Yıldırım, Ö. (2008). *Sağlık kuruluğlarında insan faktörü mühendisliğinin önemi ve hasta güvenliği alanında uygulama örnekleri* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [insan-faktoru-muhendisliginin-hasta-guvenligi-
alaninda-uygulanmasi-olcegi-toad.pdf](#)

İnsan Faktörü Mühendisliğinin Hasta Güvenliği Alanında Uygulanması

Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri orijinal kaynak içerikte sağlanmamalıdır. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen doktora tezine başvurulması gerekmektedir.